Изказване на Волоколамския митрополит Антоний на конференцията «Религиозното многообразие и националното единство»

Служба «Комуникация» на ОВЦС, 24.11.2022. *Организираната от Валдайския клуб конференция се състоя на 24 ноември в град Казан. Председателят на Отдела за външни църковни връзки на Московската Патриаршия митрополит Волоколамски Антоний изнесе доклад на сесията «Религиозното взаимодействие между страните като една от основите на мира и развитието».*

С външните се отнасяйте благоразумно,
като скъпите времето (Кол. 4:5).

Уважаеми участници!

За никого не е тайна, че живеем в преломно време на човешката история. Вече не едно човешко поколение си е отишло от момента на края на Втората световна война, много десетилетия са минали, откак е приключила Карибската криза, но днес отново ни се пада жребият да слушаме «за войни и военни слухове» (Мт. 24:6). Нашето Отечество фактически се е опълчило по много въпроси – преди всичко от мирогледен характер – срещу групата най-развити и могъщи страни на света.

Иска ми се да предложа осмисляне на ставащото от гледна точка на един вярващ човек, на един представител на Руската Православна Църква, която повече от хиляда години е оказвала силно въздействие върху духовния живот на страната ни. Този религиозен избор е бил направен от княз Владимир и по волята на народа се запазва и днес.

Културата на народите на Русия е една от най-многообразните в света, и всеки народ, живеещ в нея, традиционно изповядва една или друга религия. Ние успяхме да изградим един образцов – няма да се уплаша от тази дума – модел на сътрудничество между традиционните религии в нашата страна: православието, исляма, юдаизма и будизма. Народите на Русия разбират, че трябва да познават и да уважават взаимно традициите и културата един на друг. В това е нашата ключова отлика от доминиращата в някои страни идея за собствената си изключителност.

Като мото за моето изказване аз избрах думите на апостол Павел: «С външните се отнасяйте благоразумно, като скъпите времето» (Кол. 4:5). Тези думи според мен определят най-съществените черти на характера на нашия многонационален народ, позволяващи ни и днес да поддържаме добри отношения с хора от различни вероизповедания и култури.

Руската Православна Църква вече не едно десетилетие поддържа диалог с религиите на Изтока и най-вече с исляма. И мога да констатирам, че с мюсюлманите ние нерядко успяваме да се разберем много по-добре, отколкото с нашите едноверци на Запад. Защо е така?

Защото вярата е най-важното нещо в живота на много хора на Изток. Това, че нашите общества държат за дадените от Бога ценности на личния и обществен морал и духовност, предопределя нашата близост. Московската Патриаршия вече 25 години води редовен диалог с мюсюлманските организации на Иран. Трябва да отбележим твърде високото ниво на взаимно разбирателство и доверие, достигнато в рамките на това общуване. Освен всичко друго, това общуване спомогна за

това, че днес между Русия и Иран съществуват трайни приятелски връзки. Същото може да се каже и за отношенията между Русия и много други страни от ислямския свят. Наскоро в столицата на Казахстан Нур-Султан аз се срещнах с Върховния имам на главния световен център на ислямската мисъл – университета «Ал Азхар». Мога да свидетелствам, че понастоящем в мюсюлманския свят има особен интерес към междурелигиозния диалог с Русия, защото те разбират много добре, че днес Русия се противопоставя по същество на самия начин на живот, насочен към поклонение на човека, а не на Бога. Изтокът не приема тази парадигма и, струва ми се, именно поради това се оказа, че там имаме много съмишленици въпреки безпрецедентния натиск от страна на най-могъщите световни държави.

В този контекст на ум ми идват думите на Светейшия Патриарх Московски и на цяла Русия Кирил, казани от него преди шест години по време на проповед в Неделя Православна, които се оказаха пророчески: «Днес идеята за живот без Бога се разпространява с нова сила вече в мащабите на цялата планета. Ние виждаме как в немалко процъфтяващи страни се предприемат усилия да се утвърди на законодателно ниво правото на избор на всеки път, в това число и на най-греховния, противоречащ на словото Божие. Това опасно явление в живота на съвременното човечество получи названието «дехристиянизация». Навярно философските възгледи от този род не биха могли да се нарекат ерес, ако не беше фактът, че мнозина християни са ги приели и са поставили правата на човека над словото Божие. Ето защо ние говорим за глобална ерес на човекопоклонството – нов вид идолопоклонство, изхвърлящо Бога от човешкия живот. Нищо подобно в глобален мащаб не е имало никога. Именно към преодоляването на тази главна ерес на съвремието, която може да доведе до апокалиптични събития, трябва да насочи днес цялата сила на своето слово и мисъл Църквата»[1].

Негово Светейшество тогава ясно посочи, че човекопоклонството, поставено в основата на всичко, може да доведе до апокалиптични събития. Днес ние наблюдаваме тъкмо такъв развой на нещата: какво друго, ако не игнорирането на Бога и Неговите заповеди, е довело до днешната ситуация, когато се лее човешка кръв и звучат заплахи за глобално военно противопоставяне?

Тук бих искал да се обърна към мисълта на великия руски писател, рожба на украинската земя – Николай Василиевич Гогол. Авторът на героичния епос «Тарас Булба» е размишлявал немалко за войната и мира, за любовта към Отечеството и за вярата. Много актуални днес са думите му от «Авторска изповед»: «Онзи, който пожелае наистина честно да служи на Русия, трябва да храни изключително силна любов към нея, която да погълне всички други чувства, – трябва да обича изключително силно човека изобщо и да стане истински християнин в пълния смисъл на тази дума»[2].

Можем да се спомним и изказванията на Гогол из писмата му до граф Александър Петрович Толстой след получаването на известия за бедствия в Русия: «Ние преди всичко трябва да живеем в Бога, а не в Русия. Та нали знаем, че без воля Божия нищо не се случва. А волята Божия е разумна, волята Божия знае какво ни е нужно. Нека изпълняваме закона Христов спрямо онези хора, с които ни сблъсква животът (този закон може да се изпълнява навсякъде), а за Русия ще се погрижи Бог»[3].

От тези думи следва един ясен извод: благополучието на нашия народ и страна зависи пряко от ценностите, с които живеем. Залогът за едно силно и сплотено общество е комплексната съвместна работа на религиозните общности и държавните институции, насочена към възпитаването на твърди морални разбирания у хората. А това преди всичко предполага работа в информационното и образователното пространство.

Колкото по-високо бъде нивото на религиозността в руското общество, толкова повече съюзници ще си спечелим в днешния свят и толкова по-голямо уважение ще започнем да получаваме от околните. Когато мисля за днешните събития, аз често си спомням старозаветната история на юдейския народ, който въпреки технологичното си изоставане от другите народи е успявал да надвие превъзхождащите сили на противника и е превземал непристъпни градове. Евреите са имали успех благодарение на това, че са вярвали в Бога и са се стараели да пазят Неговите заповеди. Но веднага щом са започвали да губят страх Божи, веднага щом е започвало да процъфтява езичеството, корупцията и беззаконието, народът им се е отдалечавал от Бога и се е оказвал поробен от завоеватели. За същото свидетелстват и историческите прецеденти на пропадането на всички до една велики световни империи – те са рухвали тогава, когато е падал моралът им.

В нашата страна са формирани всички условия за плодотворно сътрудничество: в Русия вече 25 години работи Междурелигиозен съвет, в който са представени всички най-големи традиционни общности. Подготвена е добра почва за сътрудничество с религиозните общности на чуждестранните държави.

Да даде Господ на всички нас да намерим в многообразието на мненията верния път, по който да вървим заедно в името на мирното и спокойно бъдеще на нашата любима страна.

Благодаря ви за вниманието.

---

[1] Слово на Светейшия Патриарх Кирил в Неделя Православна след литургия в Храма «Христос Спасител», 20.03.2016. http://www.patriarchia.ru/db/text/4410951.html

[2] Гоголь, Н.В. Авторская исповедь // Сочинения. Полное собрание в 1 Т. СПб. Изд. Ф. Павленкова., 1902. С. 1201.

[3]Гоголь, Н.В. Толстому А. П., 2 августа н. ст. 1847 г. // Письма. http://gogol-lit.ru/gogol/pisma-gogolya/letter-1002.htm

Источник: https://mospat.ru/bg/news/89834/